

ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΑΠΟΨΗ: ΟΙ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΕΣ ΓΡΑΦΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΝΑΝ ΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥΣ

Αντώνης Θ. Βασιλάκης
Ερευνητής Προϊστορικών Γραφών

Η Γραμμική Α και η Γραμμική Β καθώς και τα κρητικά «ιερογλυφικά» ήταν ελληνικές γραφές. Οι Μινωίτες αρχικά χρησιμοποιούσαν ένα είδος γραφής που μοιάζει, οπτικά τουλάχιστον, με την ιερογλυφική γραφή της Αιγύπτου, στην οποία κάθε γράμμα συμβολίζεται με ένα ζώο ή ένα αντικείμενο. Στη συνέχεια, χρησιμοποίησαν τη Γραμμική Α, και τέλος, μετά το 1450 π.Χ. και την επικράτηση των Αχαιών, καθιερώθηκε η Γραμμική Β στα ανακτορικά κέντρα. Όμως, το ιερατείο διατήρησε όλες τις γραφές, έως και τους ελληνιστικούς χρόνους, όπως είναι γνωστό και για την Κύπρο. Η αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β, το 1952, από τον Άγγλο Μ. Ventris, απέδειξε ότι την εποχή εκείνη, στην Κνωσό, χρησιμοποιούσαν την ίδια (ελληνική) γλώσσα που μιλούσαν και οι Αχαιοί. Το ίδιο ισχύει και για τα ιερογλυφικά και τη Γραμμική Α.

Συλλαβικές αξίες
των κρητικών ιερογλυφικών.

	a	e	i	o/u
y j	𐀀 𐀁 𐀂	𐀃 𐀄	𐀅 𐀆	𐀇
w	𐀈	𐀉	𐀊	𐀋
r	𐀌 𐀍 𐀎	𐀏 𐀐 𐀑	𐀒	𐀓 𐀔
m	𐀕 𐀖 𐀗	𐀘 𐀙	𐀚	𐀛 𐀜
n	𐀝 𐀞 𐀟	𐀠 𐀡	𐀢	𐀣 𐀤
p	𐀥 𐀦	𐀧	𐀨	𐀩
t	𐀪 𐀫 𐀬	𐀭 𐀮	𐀯 𐀰	𐀱
d	𐀲	𐀳	𐀴	𐀵 𐀶
k	𐀷 𐀸	𐀹	𐀺	𐀻 𐀼
q		𐀽		
s	𐀿 𐁀 𐁁		𐁂 𐁃	𐁄
z	𐁅			

Syll. doubles: na.u. 𐁆 ; mu.a. 𐁇

	a	e	i	o/u
y j	𐀀 𐀁	𐀃 𐀄	𐀅 𐀆	𐀇 𐀈
w	𐀉	𐀊	𐀋	𐀌 𐀍
r	𐀎 𐀏	𐀐	𐀑	𐀒 𐀓
m	𐀔 𐀕	𐀖	𐀗	𐀘 𐀙
n	𐀚 𐀛 𐀜	𐀝	𐀞	𐀟 𐀠
p	𐀡 𐀢	𐀣 (1)	𐀤 𐀥 𐀦	𐀧 𐀨 𐀩 𐀪
t	𐀬 𐀭 𐀮	𐀯	𐀰 𐀱	𐀲 𐀳 𐀴
d	𐀶	𐀷	𐀸	𐀹 𐁀
k	𐁂 𐁃	𐁄 𐁅 𐁆	𐁇	𐁈 𐁉
q	𐁊	𐁋	𐁌	𐁍 (2)
s	𐁎	𐁏 𐁐 𐁑	𐁒	𐁓 𐁔 𐁕 𐁖 𐁗
z	𐁘	𐁙		𐁚

non-labeled: L8 𐀀 (ya+?) ; e1𐀃 (e+?) ; 35 𐀄 (ma+?) ; 36 𐀅 (ko?)
L37 𐀆 (pa?) ; 43 𐀇 𐀈 (wa+?) ; 65 𐀉 (ki?) ; 90 𐀊 (ka?)

Συλλαβητάριο
της Γραμμικής Α.

Τα ελληνικά ιερογλυφικά εφευρέθηκαν στην Κρήτη από τους Έλληνες γηγενείς, οι οποίοι δημιούργησαν σπουδαίο πολιτισμό κατά την προϊστορική περίοδο στο νησί. Σε όλα τα κείμενα με ιερογλυφικά, αλλά και στις «θυγατρικές» τους γραμμικές γραφές, ήταν αποτυπωμένη μόνο η ελληνική γλώσσα. Οι γραμμικές γραφές προήλθαν από τα ιερογλυφικά, όχι ως νέα γραφή αλλά ως ταχυγραφικός τύπος τους.

Τα ελληνικά ιερογλυφικά δεν έχουν καμία σχέση με τα αιγυπτιακά, δεδομένου ότι τα πρώτα είναι αυτόνομη εφεύρεση ελληνόφωνου λαού, ενώ τα αιγυπτιακά είναι προϊόν εισαγωγής από τη Νότια Μεσοποταμία. Τα ελληνικά ιερογλυφικά έχουν τόσο εικονογραφικό όσο και φωνητικό χαρακτήρα. Κάθε ελληνικό ιερογλυφικό στοιχείο παριστάνει ένα αντικείμενο και έχει ως φωνητική αξία την πρώτη συλλαβή του ονομασίας του.

αντικειμένου που εικονίζει. Η καταγραφή, όμως, μιας τόσο πλούσιας γλώσσας, στην οποία κάθε αντικείμενο έχει, σε ορισμένες ελληνικές διαλέκτους, άλλη ονομασία, δίνει στο ιδεογράμμα διαφορετική φωνητική αξία, σαν συλλαβογράμμα, για την κάθε διάλεκτο. Αυτή ακριβώς η ιδιωμασία των ελληνικών διαλέκτων δημιουργήσε τη διαφορά μεταξύ Γραμμικής Α και Γραμμικής Β, οι οποίες εμφανίζονται, προς το παρόν, ως αντιπροσωπευτικές γραφές των κυριότερων διαλέκτων στον προϊστορικό ελληνικό χώρο. Το ίδιο βέβαια, συμβαίνει και με τα ιερογλυφικά (δηλαδή ιερογλυφική Α, Β κ.λπ.). Δεν πρέπει, λοιπόν, να φανεί παράξενο, εάν στη Θεσσαλία συναντήσουμε ιερογλυφικά, ή τα απλούστερα τους στοιχεία γραμμικής γραφής, με άλλη φωνητική αξία, η οποία όμως αναφέρεται στην ονομασία του ίδιου αντικειμένου στο τοπικό γλωσσικό ιδίωμα. Η γραμμική γραφή δημιουργήθηκε για να αποδίδει τη γραμμική παράσταση του αντικειμένου, καθώς η εικόνα, για να αποτυπωθεί, θέλει οποιοδήποτε καλλιτεχνικό χέρι και είναι και πιο χρονοβόρα. Η στασιμότητα στην έρευνα των ελληνικών προϊστορικών γραφιών οφείλεται στο γεγονός ότι κανένας δεν αντιλήφθηκε πως οι φωνητικές αξίες των συλλαβογράμμάτων είναι συμφωνές με τα τοπικά γλωσσικά ιδιώματα, και ότι κάθε μετάφραση λέξεων πρέπει να ακολουθεί το τοπικό γλωσσικό ιδίωμα – που είναι σε χρήση ακόμα και σήμερα στο κάθε γεωγραφικό διαμέρισμα του ελληνικού χώρου – και να λαμβάνει υπόψη της τις έννοιες που είχε κάθε λέξη στη Μινωική και στη Μυκηναϊκή εποχή.

Τα αιγυπτιακά ιερογλυφικά έχουν δύο βασικά γνωρίσματα: α) τα αντικείμενα που αποτυπώνονται απεικονίζονται σαν ζωγραφίες, β) τα εικονογραφικά σημεία παίρνουν τη φωνητική αξία των λέξεων που δηλώνουν τα αποτυπωμένα αντικείμενα. Παραλλήλως, τα σημεία αυτά γράφονται και για να δηλώσουν ομώνυμα, λέξεις ομόηχες. Η γραφή αυτή αγνοεί τα φωνήεντα, και παλαιότερα αγνοούσε και τα ημίφωνα i, y και w, προσφέροντας έτσι περισότερες δυνατότητες για τη μεταφορά των σημείων σε λέξεις με τους ίδιους ακριβώς συνδυασμούς συμφώνων. Το σύστημα αυτό ήταν αδύνατο να αποτυπώσει έστω και μέρος της ελληνικής γλώσσας, λόγω του γεγονότος ότι ουδέποτε απομακρύνθηκε από την ιδεογραφική δομή του. Κάθε αιγυπτιακή λέξη είχε τη δική της γραπτή εικόνα, με την οποία συνδέονταν άρρηκτα, και έχουμε έτσι ένα πλήρες σύστημα γραφής, το οποίο μπορούσε να ορίσει οποιαδήποτε λέξη, μαζί με όλα της τα παράγωγα και όλους τους γραμματικούς τύπους, μόνο όμως σ' αυτήν τη «μικρή» – σε σχέση με την ελληνική – γλώσσα. Έτσι, θα ήταν αδύνατο η αιγυπτιακή γραφή να αποδειχθεί επαρκής στην πληθώρα των γλωσσικών ιδιωμάτων του Αιγαίου και της ηπειρωτικής Ελλάδας.

Μέχρι στιγμής έχουμε μελετήσει εβδομήντα πέντε συλλαβογράμματα της ελληνικής γραφής, όμως εδώ θα αναφέρουμε επιλεκτικά πώς δημιουργήθηκαν μερικά μόνο από αυτά.

Με αφορμή την ανάλυσή και τη μετάφραση της ιερογλυφικής επιγραφής που υπάρχει στο μικρότερο από τα δύο δακτυλίδια του θη-

σαούρου των Αηδονίων (τις φωτογραφίες των οποίων δημοσίευσε η εφημερίδα *Καθημερινή*, την Κυριακή 28/1/1996), αντιληφθήκαμε τον τρόπο με τον οποίο γράφονταν τα ελληνικά ιερογλυφικά και οι Γραμμικές Α και Β. Διαβάζοντας την επιγραφή αυτή, και πριν αντιληφθούμε ότι ανάμεσα στις δύο γυναικές, στην παράσταση της φεσφονδής, υπήρχε ιερογλυφικό στοιχείο, είχαμε τη λέξη *sa-le*. Η λέξη προέρχεται από τη λέξη «σαρίη», που, κατά τον αρχαίο Έλληνα λεξικογράφο Ησύχιο, είναι «κλάδος φοίνικος» (στους Λακωνές). Πράγματι, το πρώτο ιερογλυφικό *sa* βρίσκεται και σχηματίζεται από τα φύλλα στην κορυφή ενός κλαδιού φοίνικα, που κρατάει η αριστερή, όπως κοιτάζουμε το δακτυλίδι, γυναίκα. Έχουμε, λοιπόν, χρήση της πρώτης συλλαβής της λέξης με την οποία ονόμαζαν το φοίνικα, και με την εικόνα του να παριστάνεται, σ' αυτή την περίπτωση το συλλαβογράμμα *sa*. Αρνότερα, βλέποντας και το τρίτο ιερογλυφικό, διαβάσαμε τη λέξη *sa-ko-re* ή *ζα-κο-ρε*. Ζάκαρος λέγεται αυτή που φροντίζει το νοά, και εδώ, σε δούλο αριθμό, χαρακτηρίζει τις δύο γυναίκες του δακτυλιδίου.

Έχοντας την εμπειρία από αυτό το δακτυλίδι, και αφού ήδη είχαν διαβάσει και μεταφράσει είναι πολλές νικαίδες Γραμμικής Α και Β – που δεν είχαν διαβαστεί και μεταφραστεί μέχρι τώρα –, το δίσκο της Φαιστούς, τις πελασγικές επιγραφές από τη Λήμνο, τη Σαμοθράκη και την Πραϊσό, και τα ιερογλυφικά σε δεκάδες σφραγίδες, σφραγίσματα και άλλα αντικείμενα, προερχόμενα από την Κρήτη, την Πελοπόννησο, την ηπειρωτική Ελλάδα και το Αιγαίο, αρχίσαμε να κάνουμε διάφορες σκέψεις για την προέλευση των ιερογλυφικών της Κρήτης και της Πελοποννήσου.

Γνωρίζοντας ότι όλες αυτές οι γραφές αποτυπώνουν τα αρχαία ελληνικά γλώσσα στις κατά τόπους διαλέκτους, αρχίσαμε να εξετάζουμε ένα ένα τα ιερογλυφικά και, κατ' επέκταση, τα συλλαβογράμματα των Γραμμικών Α και Β. Από τη Γραμμική Β έγιναν γνωστά από τον Ventris μόνο τα συλλαβογράμματα εκείνα τα οποία προέρχονται από ελληνικές λέξεις, κοινές στις διάφορες ελληνικές διαλέκτους. Τα ιερογλυφικά είναι χιλιάδες, όσα και τα αντικείμενα που βλέπει το ανθρώπινο μάτι, και εάν υπολογίσουμε και τις διαλέκτους, τότε η φωνητική αξία κάθε συλλαβογράμματος είναι πολλαπλάσια, αφού με την ίδια εικόνα αποδίδονται περισσότερες της μιας φωνητικές αξίες. Επίσης, έχουμε και το αντίστροφο: ένα συλλαβογράμμα παριστάνεται με αρκετές εικόνες, λόγω της πληθώρας των ονομασιών των αντικειμένων που αρχίζουν με το ίδιο συλλαβογράμμα. Έχοντας, λοιπόν, μπροστά μας την πλούσιότερη σε λέξεις γλώσσα του κόσμου, είναι αδύνατο να βρούμε πόσες χιλιάδες είναι τα ιερογλυφικά και τα συλλαβογράμματα της Γραμμικής Α και της Γραμμικής Β. Το μεγάλο πρόβλημα βρίσκεται στα κυπριακά συλλαβογράμματα, τα οποία, εκτός των καθαρά ελληνικών λέξεων, προέρχονται και από λέξεις άλλων γλωσσών της ανατολικής Μεσογείου, τις οποίες έχει φοροποιήσει η κυπριακή ελληνική διάλεκτος, χάρη στην έντονη ειπωκοινωνία των Κυπρίων με χώρες και λαούς γειτονι-

κούς προς αυτούς, αλλά και λόγω των κατακτητών, που σε διάφορες περιόδους των προϊστορικών χρόνων βρίσκονταν στο νησί.

Μερικές από τις προελεύσεις των συλλαβογραμμάτων παραθέτουμε στη συνέχεια. Γράφουμε, πρώτα, το συλλαβόγραμμα με λατινικά αλφάβητα, ακολουθεί η περιγραφή του σχεδίου του στα ιερογλυφικά ή της γραμμικής γραφής στις οποίες το συναντούμε, μετά η λέξη της αρχαίας ελληνικής της οποίας αποτελεί την πρώτη συλλαβή, και, τέλος, η μετάφραση στα νέα ελληνικά (κάθε λέξη του κειμένου που ακολουθεί έχει αντιγραφεί από λεξικά).

1) mo = στα ιερογλυφικά κεφάλι μόσχου. Μόσχος = 1. (γενικά) το νεογνό οποιοδήποτε ζώου, 2. ο νεαρός τούρος του οποίου τη μορφή πίστευαν ότι έπαιρνε ο Θεός Άπης («ο δὲ Ἄπις γίνεται μόσχος ἐκ βοῦς», Ηρόδ., 3. (το θηλ.) η μόσχος, δαμάλι, νεαρή αγελάδα.

2) ko = N70 στη Γρ. Β, βλέπουμε τον καρπό του κόλιανδρου = κό-λιανδρό.

3) ja = N57 στη Γρ. Β, σχέδιο πόρτας ή σκαλοπατιών στα ιερογλυφικά, ζά-βατος = διαβατός, ή διάβαση, τα σκαλοπάτια.

4) ke = σχέδιο σφυροπελέκεως στα ιερογλυφικά > κέ-αρνον = εργαλείο του ξυλουργού και του βυροδόξη. Επίσης, το συναντούμε στη Γρ. Β με το N19.

5) sa = N31 στη Γρ. Β, κλαδί με καρπούς σησάμιου > σά-αμον = λακωνικός τύπος του «σήσαμου».

6) ki = N67 στη Γρ. Β, σχέδιο κανάτας > κύ-λιεα = (κατά τον Ησύχιο) 1. στήμνα, 2. βόδι με αναστραμμένο το ένα κέρατο.

7) ni = N30 στη Γρ. Β, σχέδιο σύκου > νικύλα = στην Κρήτη, είδος συκώ.

8) I = σύμβολο, πόδι στα ιερογλυφικά > I-θμα = τα πόδια, ίχνη, πατημάτα, βήματα.

9) ra = σχέδιο πουλιού, σαν πελεκάνος, στα ιερογλυφικά > ρά-μπος = ο πελεκάνος, αλλά και (κατά τον Ησύχιο) ράφοι = όρνιες τινές. Επίσης, λα ίος = το πουλί πετροκότταφας.

10) ra και la = N60 στη Γρ. Β. Στη Γρ. Α έχουμε το σχέδιο αράδρου. Έτσι το συλλαβόγραμμα la προέρχεται από τη λέξη λα-ιον = το υγιτό αράδρου. Με το ίδιο σχέδιο παριστάνεται και το όπριο λαβούρι, το οποίο στα αρχαία ελληνικά λέγεται λα-θύρος. Δίνει δηλαδή τα δύο πρώτα γράμματα της λέξης στο συλλαβόγραμμα la.

11) le = N4 στη Γρ. Β, σχέδιο κλαδιού φτέρης ή δικτύλου τεύκριου > τε-ύκριον = το φυτό χαμαίρωψι. Εκτός όμως από αυτό, δυνατόν να προέρχεται και από τη λέξη τε-ρέβινθος = (κατά τον Ησύχιο) φυτό όμοιο με το λινάρι από το οποίο κατασκευάζαν οι Αθηναίοι αλευτικές ορμές. Το τεύκριον, ως φαρμακευτικό πολυετές φυτό, αποκαλείται και κρητικό, έχει όμως άλλη ονομασία (πόλιον), λόγω του χρώματός του άθους του, δηλαδή το λευκό ή υπόλευκο. Το ίδιο σχέδιο συναντούμε στη Γρ. Α και στα ιερογλυφικά, στα οποία παριστάνει το όπριο λούπινο. Το όπριο αυτό στα αρχαία ελληνικά λέγεται θέ-μος (τέρμος), και δίνει στο συλλαβόγραμμα την πρώτη συλλαβή από το όνομά του. Θέ-μος = είδος όπριου, χρησίμευε ως αντίδοτο κατά της μέθης. Παρατηρούμε ότι το

1	f	da	16	φ	ga	31	Υ	sa	40	Χ	ye	61	Π	σ	76	⊕	ka
2	f	ro	17	f	ya	32	ϕ	go	47	Χ	?	62	⊕	rite	77	⊕	ka
3	#	pa	18	ϕ	?	33	⊕	ra ₁ (ra)	48	Χ	nwe	63	⊕	:	78	⊕	qe
4	#	te	19	⊕	?	34	ϕ	ai?	49	⊕	?	64	⊕	ra?	79	⊕	?
5	f	to	20	⊕	zo	35	ϕ	ai?	50	⊕	ru	65	⊕	?	80	⊕	ma
6	f	na	21	ϕ	qi	36	ϕ	yo	51	⊕	du	66	⊕	ta	81	⊕	ku
7	π	di	22	Γ	?	37	⊕	ti	52	⊕	no	67	⊕	ti	82	⊕	ra?
8	π	a	23	ϕ	mu	38	⊕	e	53	⊕	ri	68	⊕	ra?	83	⊕	?
9	μ	se	24	ϕ	me	39	⊕	pi	54	⊕	wa	69	⊕	tu	84	⊕	?
10	f	u	25	⊕	a ₁ (ho)	40	⊕	ni	55	⊕	nu	70	⊕	ko	85	⊕	au
11	f	ro	26	ϕ	ru	41	⊕	di	56	⊕	ra ₁ (ba)	71	⊕	dwe	86	⊕	?
12	f	so	27	ϕ	re	42	⊕	wo	57	⊕	ya	72	⊕	pa	87	⊕	twe
13	π	me	28	ϕ	i	43	⊕	a ₁ (ai)	58	⊕	du	73	⊕	mi	88	⊕	?
14	ϕ	do	29	ϕ	ru	44	⊕	ke	59	⊕	ta	74	⊕	ze	89	⊕	dwo
15	ϕ	mo	30	ϕ	ni	45	⊕	de	60	⊕	ra	75	⊕	we	90	⊕	two

Συλλαβητήριο σε Γραμμική Β της Κνωσού (1300 π.Χ.)

συλλαβόγραμμα έχει προέλθει από όμοια φυτά, τα οποία μπορεί να παραστηθούν σαν εικόνα.

12) la = σχέδιο ζυγαριάς στη Γρ. Α και μα-οιάρια στα ιερογλυφικά > τά-λαντον = ζυγαριά, πλάστιγγα, οι δίσκοι της ζυγαριάς.

13) ma = στα ιερογλυφικά, σχήμα κεφαλής γάτας ή σκύλου ή οκτώσχημης ασπίδας > μά-γιν = (κατά τον Ησύχιο) ασπίδα.

14) ma = σχέδιο σκύλου στα ιερογλυφικά πρέπει να αναφέρεται στη λέξη Μα-ια = προσωνυμία της Εκάβης, που μεταμορφώθηκε σε σκύλο.

15) ku = N81 στη Γρ. Β, σχέδιο πουλιού που πετάει στις Γραμμικές Α και Β > κυ-κίνος = είδος αετού όμοιοι στη λευκότητα με τον κύκνο. Το ίδιο σχέδιο και για το όπριο, κουκιά όπρια. Στα αρχαία ελληνικά το κουκί λέγεται κύ-μος, και το συλλαβόγραμμα προέρχεται από την πρώτη συλλαβή αυτής της λέξης.

16) ro = N68 στη Γρ. Β, σχέδιο σαν μουσικό όργανο στη Γρ. Β, το οποίο περιγράφεται από τον Πλούταρχο > ρό-πτρον = μουσικό όργανο των Κουρβάντων, ρόμβος («ρόπτρον βυροσπαγή και κόλλα περιτείναντες ήχειος χαλκοίς», Πλούτ.)

17) ma = N80 στη Γρ. Β, το σχέδιο που στη γραμμική παριστάνει το μαλλί (πρόβατο), αλλά μάλλον είναι έμμεση αναφορά, αφού στην πραγματικότητα είναι σχέδιο από δύο κοιτίδες μαλλιών > μά-λιον = κοιτίδα, βόστρυχος. Φυσικά, έχουν χαρακτηρίσει το σχέδιο ως μαλλί,

επειδή αναφέρεται σε πινακίδες προβάτων, που είναι το έριο, το τρίχωμα, και ειδικά των προβάτων.

18) qí = N21 στη Γρ. Β, χί = ένα σχήμα που μοιάζει με το χαρακτηρισμένο στη γραμμική και στα ιερογλυφικά ως κατοίκια > χί-μαϊρα = 1. γίδα, κατοίκια, 2. (ειδικά) χρονιάριχη γίδα, βετούλα, που προφορράει πριν από τη μάχη ως θυσία στον Άγροτέρα Άρτεμη, 3. άγρια γίδα, αγριοκάτσικο κ.λπ.

19) tu = N69 στη Γρ. Β. Στη γραμμική σχέδιο τσαμπού σταφυλιού και στα ιερογλυφικά σχέδιο του κρασιού. Προέρχεται, έμμεσα, από λέξη που αφορά τον Διόνυσο, όπως π.χ. 1. θυία = γιορτή του Διονύσου, 2. θυ-νάτι = (κατά τον Ησύχιο) εωγαίται. Υπάρχουν και πολλές άλλες λέξεις με το θύρσο, που θυμίζει διονυσιακές τελετές. Επίσης, στην Κρήτη καλλιεργείται από αρχαιστάτων χρόνων είδος κρασοστάφυλου με την ονομασία «αθύρ», από την οποία προέρχεται πιθανότατα το συλλαβόγραμμα.

20) ru = N29 στη Γρ. Β, σχέδιο κοκκιράς ανθισμένης στις γραμμικές > πι-αμος, και λακωνικός τύπος που-ανος = ο κίωμα, τα κοκιά.

21) i = N28 στη Γρ. Β, σχέδιο ρόκας στις γραμμικές > η-λακάτι = η ρόκα, δηλαδή το όργανο με το οποίο κλωθούν το μαλλί, το βαμβάκι ένα από τα είδη της έχει τρία ή τέσσερα δικάλια στην κορυφή. Με το ίδιο σχήμα παριστάνεται το όστριο παπούλες, που στα αρχαία ελληνικά λέγεται ι-άλιον, και δίνει στο συλλαβόγραμμα το πρώτο γράμμα της ονομασίας.

22) i = σχέδιο καρπού στα ιερογλυφικά > η-λάριον = μικρό καρφί, καρφάκι.

23) wu = στα ιερογλυφικά, σχέδιο ανθρώπου που σκύβει και κάνει κάτι με αένα, φυ-ευ-τη = αυτός που σκαλίζει, ιδίως λαχανικά ή σπαράκι, σκαλεύς.

24) e = N38 στη Γρ. Β, στα ιερογλυφικά σχέδιο μυτερής γραφίδας ή μυτερό σίδερο που εφαρμόζεται στο πόδι και διευκολύνει την αναρίχηση > ε-γκητριδα = 1. είδος γραφίδας που κατέληγε σε αιχμηρή άκρη, 2. κομμάτι σίδερο με μυτερή άκρη, που εφαρμόζονταν στο πόδι και διευκόλυε την αναρίχηση.

25) wa = N54 στις γραμμικές: στα ιερογλυφικά παριστάνεται με σχέδιο που λένε ότι είναι ύφρασμα, και πράγματι έτσι είναι > φα-φρός ή φά-ρος = μεγάλο κομμάτι ύφρασματος, αλλά και ύφρασμα, με το οποίο κάλυπταν τους νεκρούς, σάβανο.

26) u = N10 στις γραμμικές: παριστάνει ηηδάλιο πλοίο και στα ιερογλυφικά κυστή βέργα, όπως το ιμαστούνι. Έτσι, έχουμε στις γραμμικές: υ-αξ = (κατά τον Ησύχιο) το ηηδάλιο. Στα ιερογλυφικά: υ-βος = κύφος, καμπουήρης υ-βωσι = κύρτωση, καμπουήρσασμα.

27) nau = στα ιερογλυφικά πλοίο, το οποίο με το μούσ υπάρχει στις Γραμμικές Α και Β με Ν 86, και πιθανή την ίδια συλλαβική αξία. Ναυ-ς = (γενικά) πολεμικό πλοίο, έμβλημα στο θυρεό που εικόνιζε αρχαίο πλοίο.

28) ti = N37 στη Γρ. Β. Στις γραμμικές και στα ιερογλυφικά, σχέδιο τριπόδα > τι-βήν = ο τρίποδος: τίβηνος = (κατά τον Ησύχιο) λέβης, τρίπους.

29) nu = στις γραμμικές, και ειδικά στη Γρ.

Β, σχέδιο όμοιο με εσοχή στον τοίχο που περιείχε ανάλαμα > νύ-φη ή νύ-μφη = εσοχή σε σχήμα σχιβάδας, η οποία περιείχε ανάλαμα ή τρίποδα ή κάτι παρόμοιο, και η οποία υπήρχε στον τοίχο ναού ή οικίας, θύρωμα.

30) ai = ένα σχέδιο, το Ν43 της Γρ. Β, που, αν το δούμε προσεκτικά, αποτελείται από θρόνι, με το οποίο ληνίζουμε > αϊ-νω = κοσκινίζω, ληνίζω, εσχωρίζω την ήρα από το στάρι.

31) ru = N26 στη Γρ. Β συναντάται στα ιερογλυφικά και στη Γρ. Α. Γραμμικό σχέδιο ριγού σε σχήμα κεφαλής ταύρου > ρυ-τόν = 1. είδος ποτηριού ή αγγείου, συχνά σε σχήμα ζώου, όπως π.χ. βοδιού, ελέφαντα ή και προσώπου, 2. μινωικό ή μυκηναϊκό αγγείο με παρόμοια χαρακτηριστικά.

32) qa = στη Γρ. Α έχει σχήμα ποτηριού σαρμάνιας με δύο κάδρες λαβές και ψηλό πόδι > κά-νθρος = είδος ποτηριού που μοιάζει με κάρβαο = κερασφόρος κάρβαρος (ο κάρβαρος, στην παλαιότερη του μορφή, έμοιαζε με την κύλικα, η οποία είχε πιο κομψή επιφάνεια και προσομοιάζε στο έντομο σκοραβαθός. Κάρβαρος, όμως, λέγεται και το έντομο σκοραβαθός, του οποίου η λόγια ονομασία είναι κάρβαος).

33) me = το Ν13 της Γρ. Β, το οποίο συναντάται, με παρόμοιο σχέδιο, στη Γρ. Α και στα κρητικά ιερογλυφικά: κεράφι κριού, που φέρει κέρατο και γέμι κάτω από σαγόνι > με-θλιγ = (κατά τον Ησύχιο) τον άρνα. Άρνος = αρνί, άμνος (άρρηγ ή θήλιγ), γενικά πρόβατο και, κατά τον Ησύχιο, αρσενικό, δηλαδή κριάρι.

34) pe = το Ν72 της Γρ. Β, με σχήμα τριγώνου που έχει στη γη μέση > πε-ριγώνιος = (στον πλθθ.) τα περιγώνια, τα εργαλεία του κτίστη.

35) pa = το Ν3 της Γρ. Β, το οποίο συναντάται και στις δύο άλλες γραφές. Έχει σχήμα γραμμής με δύο καθέτους επί αυτής, σαν διπλός σταυρός: έτσι παριστάνεται το όστριο φακή, που λέγεται φα-κός = το φυτό και ο καρπός, «όστις έτρώνετο κατά τὰς κηδείας».

Another opinion: the hieroglyphic writings represented the local dialects

A. Vasilakis

At first, the Minoans were using a kind of writing which was similar to the hieroglyphics of Egypt. Each letter is symbolised with an animal or object. Later, they were using Linear A, and in the end, after 1450 BC, when the Achaeans dominated, Linear B was instituted. Ventris proved that, in this period, they were speaking Greek in Krossos, like the Achaeans. This helps us to prove that the same goes for the hieroglyphics and Linear A.

The Greek hieroglyphics had been invented in Crete, by the Greeks of the island. In addition, based on inscriptions, we can assume that only Greeks or Greek speaking people created civilization in the island in the Prehistoric period. Linear writings came from the hieroglyphics, not as a new writing, but as a shorthand type of them. The Greek hieroglyphics are an independent invention of a Greek speaking nation and they represent the widest language in the world. The Greek hieroglyphics have simultaneously pictorial and phonetic character. This particularity of the Greek dialects caused the difference between Linear A and Linear B, which seem to represent the main dialects in the prehistoric Greek area.

Trans. Thomas Vasilakis

Βιβλιογραφία

- Βασιλάκης Α. Θ., *Το Κρητικό Λεξιλόγιο*, εκδ. Καστανός, (Ιεροσόλυμοι Κρήτης 1968).
- Chadwick, J., *Γραμμική Β και συγγενικές γραφές*, εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1964.
- Chadwick, J., *Ο Μυκηναϊκός κόσμος*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1967.
- Groot, Jan de, *Ο μινωικό Λεξιλόγιο*, εκδ. συσταθμίου - ΓΕΡΓΟΣ ΔΑΡΔΑΝΟΣ, Αθήνα 1996.
- Ηούκερ, J. T., *Εισαγωγή στη Γραμμική Β*, εκδ. Εθνική Τράπεζα, Αθήνα 1984.
- Κουβαλιώτης Ι., *Κρητικά Λεξιλόγια*, εκδ. Βυζαντινά Βιβλιοθήκη, Ηρόδοτο Κρήτης 1990.
- Κουβαλιώτης Π., *Χριστός Λόγος του Μινωικού της Μικονίας, Ποσειδημικές Επιδόσεις Κρήτης*, Ηρόδοτο Κρήτης 1996.
- Λεξικό Π. Δομοπορίου, εκδ. Εστία, Αθήνα 1962.
- Liddell, H. Scott, R., *Μέγα Λεξικό της ελληνικής γλώσσας*, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 1937.
- Σαφειδάκης Α., *Το γλωσσικό ιδίωμα της Κυμαρής Κρήτης*, εκδ. Δημοτική Πολιτιστική Επιχείρηση Χανίων, Χανιά 1996.
- Σταυρινός Ι., *Ομιζωνών Λεξικόν*, εκδ. Ι. Σιδέρης.
- Πλευκιάς, Μ., *Το γλωσσικό ιδίωμα της ανατολικής Κρήτης*, εκδ. Πολιτιστική και Καλλιτεχνική Έταιρεία Άνωτα Μερασιακά, Νεάπολις Κρήτης 1971.
- Ριπρέζ, M. S., Melena, J. L., *Οι Μυκηναϊκοί Έλληνες*, εκδ. Καστανός, Αθήνα 1986.
- Σταυρινός Ι., *Λεξικόν της αρχαίας ελληνικής γλώσσας*, εκδ. Βιβλιοπομπή, Αθήνα 1960.
- Ζακιά Γ., *Το Πάρος εκκένεται ο θησαυρός των Αθηνών*, εκδ. Καθημερινή (28.1.1996)
- T.L.G. *Thesaurus Linguae Graecae* (ηλεκτρονική της Ελληνικής Γλώσσας), Πανεπιστήμιο Ινσόν, Καλιφόρνια ΗΠΑ.